

METODICKÉ POKYNY K LEKCI 6

BASIC CZECH I

**Ana Adamovičová
Darina Ivanovová**

KAROLINUM

Téma CESTOVÁNÍ + NEMOC; PLÁNY (na webu)

V této lekci se studenti seznámí s modálními slovesy a pravidelným minulým časem nevratných sloves.

Text KAM CHCEŠ JET? (s. 142)

Text čteme až po probrání modálních sloves.

MODÁLNÍ SLOVESA (s. 144 a 145)

Je třeba upozornit na rozdílný význam některých modálních sloves v afirmativní a záporné formě: *musím* (*I must, have to*) – *nemusím* (*I need not*), stejně jako na tázací formu *Můžu...?* (*May I...?*), žádáme-li o dovolení. (*Smím?* u předpokládaného zákazu probereme v další lekci, můžeme ho však zmínit.) Je také vhodné upozornit na rozdíl mezi *nechci/nemůžu* v případě zdvořilého odmítnutí, stejně jako na typické vynechávání slovesa *jít*: *Musím do nemocnice*, nekorespondující vždy s jinými jazyky.

Cvičení 3 (s. 146)

Odmítavá odpověď *Ano, chci, ale bohužel nemůžu...* může být doplňována různými důvody.

Text KDE BYLI HANNA A JUAN? (s. 149)

Tento text navazuje na text *Kam chceš jet?*, doporučujeme ho číst před výkladem o tvoření minulého času. Studenti si všimají jeho formy (v textu je použita jen 3. osoba, kterou by už měli znát).

Cvičení 7 (s. 149)

Tímto cvičením se dále upevňují a prohlubují znalosti studentů o tvoření a užití minulého času v češtině.

Cvičení 8 (s. 150)

Toto cvičení je vhodné zadat za domácí úkol. Při kontrole je zajímavé zjistit, jak studenti odpověděli na otázku *Je Beroun daleko?* Studenti vycházejí z textu – *je to blízko, asi 15 minut vlakem*. Víme však, že Hanna chtěla jít pěšky. Můžeme jim položit otázku, zda je Beroun taky blízko pěšky. Kolik je to kilometrů? Dejme tomu, že osobní vlak ujede 60 km za hodinu, 15 minut je tedy 15 km. Kolik kilometrů ujdeme za hodinu? Pěšky to už není tak blízko. Můžeme se pak vrátit k otázce *Proč Juan nechtěl jít pěšky?* a doplnit ji dalšími důvody.

MINULÝ ČAS (s. 151)

Před samotným výkladem o tvoření minulého času je dobré zopakovat si přezens slovesa *být* a zdůraznit, že ho jako pomocné sloveso nepoužíváme pouze pro 3. osobu sg. a pl. Zde se různě a dlouho chybuje, a to dokonce i bez průkazného negativního transferu (rusky mluvící studenti běžně říkají **Já byla*, **Oni jsou byli*). Je vhodné napřed zdůraznit 3. os. sg. a pl. **on byl**, **ona byla**, **ono bylo**, **oni byli**, a pak postupně přidat 1. a 2. os. sg. (*byl/a jsem*, *byl/a jsi*) a 1. a 2. os. pl. (*byli jsme*, *byli jste*). V příkladech je zpočátku lepší věnovat se hlavně 1. a 3. osobě sg., aby si studenti zafixovali *já jsem byl/a*, *on byl*, *ona byla*, *to bylo*.

Další častá chyba při tvoření l-ového participia se vyskytuje u sloves 2. typu, jejichž infinitiv končí na -et (bydlet, pršet, muset, rozumět, sedět, vidět apod.). Studenti většinou automaticky říkají **bydlil*, jelikož vycházejí z koncovky přítomného. Zde je vhodné udělat pár příkladů s těmito verby v infinitivu (v budoucím čase, po modálních verbech): chce bydlet – bydlel/a; bude pršet – pršelo; bude muset – musel/a apod., abychom se studenty zopakovali infinitivní zakončení těchto sloves. Pak je třeba přidat dvojici přezens – přeteritum: rozumím – rozuměl jsem atd.

Je třeba zdůraznit rozdíl mezi formou participia v případech vykání a množného čísla (obtížné téměř pro všechny Slovany). Tomuto jevu je věnováno **cvičení 11 (s. 154)**.

Zvláštní důraz je potřeba klást na slovosled. Dosud jsme neustále opakovali, že se klademe na druhou pozici ve větě, v minulém čase je však v této pozici pomocné sloveso. Důsledně se na začátku věnujeme jen nereflexivním slovesům, reflexivní slovesa budeme probírat v další lekci.

Cvičení 14 (s. 156)

Otázka k poslední odpovědi by měla mluvčího trochu rozčilit. Zde můžeme se studenty probrat, které otázky jsou v ČR a v jejich zemích společensky přijatelné, a které jsou citlivé – věk, příjem, politika, vyznání (Kolik je vám let? Jaký máte plat? Jaká politická strana se vám líbí? Chodíte do kostela? apod.).

Přílohy (s. 160–162)

Na závěr je dobré probrat Přílohy a ještě jednou projít se studenty všechna slovesa vyžadující akuzativ, slovesa pojící se s infinitivem a zopakovat přehled otázek, které se vyskytly v učebnici. Většina studentů projeví radost po zjištění, že už se seznámili se systémem českých pádů – pády označené tmavší barvou se v učebnici probíraly aktivně, dativ, vokativ a lokál zatím jen pasivně, anebo jako více či méně hotové, ustálené fráze.

Ke každé lekci je žádoucí zadávat kromě testů také eseje. Seznam doporučených témat je uveden na **s. 159**.